

Yhteisöllisyyden edellytykset

Matti Rautiainen

25.11.2009

Eldorado

”Yhteisön näky on, toistettakoon vielä, näky kodikkaan ja viihtyisän rauhan täyttämästä saaresta keskellä levottomana raivoavaa merta.” (Zygmunt Bauman 2003)

Onko yliopisto yhteisö?

- Yhteisö on elämän voimanlähde, jota ilman yksilö on voimaton ja eksyksissä, kun taas osana yhteisöä hän on voimakas ja kykenee toimimaan myös yksilönä mielekkäästi (Emile Durkheim).
- Ilman yhteistä henkistä yhteisyyttä ei ole yhteisöä (Zygmunt Bauman).

”Juuri tällaista kaikkea muuta kuin tarkasti määriteltyä tai rajattua ihmisjoukkoa, joka on samaa mieltä jostakin, mistä toiset ihmiset oletettavasti ovat eri mieltä, sekä tällaista samanmielisyydelle suotua valtaa olla arvostamatta ja uhmata kaikkea muuta, tarkoitamme puhuessamme yhteisöstä.” (Bauman 1999, 92.)

- Ryhmiä, jotka muodostuvat selkeästi määritellyn tehtävän nimissä, Bauman kutsuu organisaatioiksi (tehtäväryhmiksi). Tällaisen ryhmän tavoitteet ovat rajoitetut eivätkä vaadi jäsentensä kaikkea aikaa ja huomiota, siis yhteisölle alistumista. Sitä vaaditaan ainoastaan tavoitteen ja suoritettavan tehtävän osalta, mitä varten useimmilla organisaatioilla on kirjoitetut ohjeet organisaatiossa noudatettavia sääntöjä varten.
- Kuinka moni meistä elää yliopistoyhteisössä, kuinka moni yliopisto-organisaatiossa?

...jos vastaus on yhteisö...

- Baumanin jako ei kuitenkaan vastaa todellisuutta: yhteisön ja organisaation ero ei ole näin selvä
 - Esimerkiksi koulu on tyypillinen organisaatio, jolla on määrätty tehtävä. Organisaation jäsenillä on esimerkiksi selvät, rooleihin kuuluvat tehtävät. Tästä huolimatta koulun kuuluu ruokkia myös yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden tunteita, sillä ne edistävät yhtäältä koulun perustehtävää, toisaalta tukevat koulun yhteiskunnallista socialisaatiotehtävää.
- Yhteisön vetovoima perustuu sen takaamaan turvallisuuteen, jossa epävakaus muuttuu vakaudeksi, hämmentävä muutos ymmärrettäväksi jatkuvuudeksi
 - Tämä turvallisuus voi rakentua vahvalle me-he -asetelmalle, jossa yhteisöllinen ”me” rakentuu niiden ihmisten ympärille, jotka ovat meidän kaltaisiamme. Vastakohtainen ”he” puolestaan koostuu ihmisistä, jotka ovat erilaisia kuin ”me”.
 - Vastakohta ristiriidan ympärille rakentuvalle yhteisölle on erilaisuutta arvostava, moniarvoinen yhteisö. Yhteisyys ei rakennu toisen vastakohdalle, vaan yhteisön jäsenten keskinäisille keskusteluille, jotka koskevat yhteisön arvoja ja toimintaa. (tasavaltalainen malli)

Tasavaltalainen (yhteisöllisyys
demokratiassa) malli
- elämmekö siinä?

...edellytyksiä...

- Tunneperustainen ”olo” – elämäntapa – kiinnostus toisista
- Yhteinen ymmärrys yhteisön olemassaolon perusteista ja tavoitteista
- Yksilön vapaus yhteisössä (onko yhteisössä olemassa marginaaleja – onko turvallista mennä marginaaliin?)
- Ajan riittäminen (kiireettömyys)
- Fyysiset ja henkiset mahdollisuudet yhdessäololle, kuten yhteinen tila ja aika kokoontua keskustelemaan
- Kyky käsitellä ja ratkaista ongelmia